

<http://dx.doi.org/10.16926/rp.2023.15.15>

Dariusz GREGORCZYK

<https://orcid.org/0000-0002-1111-5220>

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

Sprawozdanie z VI Konferencji Naukowej z cyklu „Bezpieczeństwo Polski w XX i XXI wieku. Polska w międzynarodowych misjach pokojowych” Częstochowa 24–25 października 2023 r.

W dniach 24–25 października 2023 r. w Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie, pod honorowym patronatem JM Rektora Prof. dr hab. Anny Wypych-Gawrońskiej oraz Prezesa Stowarzyszenia Kombatanów Misji Pokojowych ONZ gen. bryg. w st. spocz. dr. Stanisława F. Woźniaka, odbyła się VI Konferencja naukowa z cyklu *Bezpieczeństwo Polski w XX i XXI wieku. Polska w międzynarodowych misjach pokojowych*. Tematyka tegorocznej konferencji nawiązywała do 70. rocznicy rozpoczęcia czynnego udziału Polski w procesie przywracania i utrzymywania pokoju na świecie oraz 50. rocznicy zaangażowania polskich sił zbrojnych w misjach pokojowych pod błękitną flagą Organizacji Narodów Zjednoczonych. Z tego względu zorganizowana przez Katedrę Nauk o Bezpieczeństwie debata naukowa obejmowała wszystkie aspekty związane z udziałem naszych żołnierzy, funkcjonariuszy policji i cywilnych specjalistów wojska w niesieniu pomocy krajom i narodom, które jej potrzebowały.

Celem tegorocznej konferencji było omówienie udziału polskich formacji militarnych, policyjnych i cywilnych, które od wielu lat aktywnie i w sposób szczególny wpisują się w pokojowe działania w misjach ONZ, UE, OBWE czy NATO w wielu zapalnych obszarach na świecie, a ponadto ukazanie roli i znaczenia polskich jednostek wojskowych, policyjnych oraz personelu cywilnego na rzecz umacniania międzynarodowej pozycji Polski w procesie budowania i utrzymania światowego pokoju oraz udzielania wsparcia lokalnym społecznościom w trakcie realizowanych zadań.

W konferencji wzięli udział naukowcy z takich ośrodków akademickich, jak: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz z Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni. Ponadto głos w debacie naukowej zabrał przedstawiciel Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach, a także weterani i uczestnicy polskich misji wojskowych.

Uroczystego otwarcia VI Konferencji naukowej dokonali: Przewodniczący Komitetu Naukowego, Kierownik Katedry Nauk o Bezpieczeństwie – prof. dr hab. Janusz Zuziak, Prorektor ds. Rozwoju Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie – dr hab. inż. prof. UJD Zygmunt Bąk, Dziekan Wydziału Nauk Społecznych UJD w Częstochowie – prof. dr hab. prof. UJD Daniel Kukła oraz Wiceprezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Kombatantów Misji Pokojowych ONZ – płk Waldemar Wojtan.

W trakcie dwudniowej debaty naukowej, która składała się z pięciu bloków tematycznych, zaprezentowano ponad dwadzieścia referatów oraz przeprowadzono pięć paneli dyskusyjnych. Udział w dyskusji zarówno przedstawiciele środowisk naukowych, jak również uczestników wielu misji pokojowych pozwolił zapoznać się z rolą i zadaniami realizowanymi przez Polskę w międzynarodowych misjach pokojowych, tak w kontekście doświadczeń historycznych, jak i współczesnych wyzwań.

W pierwszym panelu tematycznym konferencji, którego moderatorem był prof. Andrzej Ciupiński, zaprezentowano pięć referatów. W pierwszym wystąpieniu prof. Jan Stanisław Ciechanowski wygłosił referat pt. „Udział Polski w międzynarodowych misjach pokojowych a pozycja i renoma Wojska Polskiego w świecie. Kilka uwag”. Zaprezentował w nim własną ocenę, opartą o bogate doświadczenie pracownika administracji państwowej oraz na podstawie wypowiedzi czynników międzynarodowych, podkreślającą wysoki profesjonalizm polskich formacji wojskowych i policyjnych biorących udział w międzynarodowych misjach pokojowych. W drugim wystąpieniu pt. „Polsko-libańskie relacje polityczno-wojskowe w świetle udziału Polski w siłach pokojowych UNIFIL w Libanie”, dr Piotr Lotarski odniósł się do politycznych i militarnych aspektów związanych z obecnością polskiego kontyngentu wojskowego w Libanie w ramach misji ONZ UNIFIL (*United Nations Interim Force in Lebanon*). Kolejny prelegent, ppłk w st. spocz. Ryszard Leszek Chudy, w swoim referacie „Polska w międzynarodowej misji pokojowej ONZ w Syrii” zwrócił uwagę nie tylko na problematykę warunków życia codziennego polskich żołnierzy działających w siłach UNDOF (*United Nations Disengagement Observer Force*,) w Syrii i na Wzgórzach Golan, lecz opowiedział o tragediach związanych z lokalnymi konfliktami ludności krajów pełnienia misji. Interesującym wystąpieniem okazał się referat prof. Andrzeja Drzewieckiego, pt. „Żołnierze współczesnych misji wojskowych – jak pogodzić

etykę z „koniecznością zabijania”. Prelegent odniósł się w swojej wypowiedzi do etycznego spojrzenia na realizowane zadania w trakcie pokojowych misji militarnych przez polskich żołnierzy pod kątem ewentualnego użycia broni ze skutkiem śmiertelnym dla przeciwnika i możliwymi tego konsekwencjami. W ostatnim wystąpieniu w tej części konferencji płk w st. spocz. Waldemar Wojtan, przedstawił „Genezę i działalność Stowarzyszenia Kombatantów Misji Pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych”.

Druga część konferencji, której przewodniczył dr Lech Drab, poruszała problematykę szeroko rozumianych misji pokojowych nie tylko w aspekcie militarnym, ale również dotyczyła jej aspektów dyplomatycznych, politycznych czy humanitarnych. Pierwszy prelegent – prof. dr hab. Janusz Zuziak w swoim wystąpieniu „Polacy w Grupie Przejściowej Pomocy Narodów Zjednoczonych dla Namibii” przedstawił zarówno proces formowania polskiego kontyngentu w ramach UNTAG (*United Nations Transition Assistance Group*) i realizowane przez nich zadania, ale także wskazał na ciężkie warunki, w jakich polscy żołnierze musieli wykonywać powierzoną im misję. Kolejny prelegent – prof. Jerzy Będziński – w zaprezentowanym referacie pt. „Okręty Polskiej Marynarki Wojennej w operacji Pustynna burza” wskazał na złożoność ówczesnej sytuacji polityczno-militarnej, w której polskie okręty musiały realizować zadania koalicyjne wynikające z podjętych zobowiązań, jak również uwzględniające interes narodowy. W kolejnym wystąpieniu prof. UJD Andrzej Krzak, przedstawił referat pt. „Udział jednostek wojskowych RP w misji ONZ w Chorwacji w latach 1992–1995 – zarys problemu”. Odnosząc się do zaprezentowanej tematyki, również jako czynny uczestnik misji na Półwyspie Bałkańskim, wskazał na wiele niepublikowanych do tej pory aspektów militarnych, politycznych czy humanitarnych związanych z udziałem polskich żołnierzy w misjach tej części starego kontynentu. W dalszej części prowadzonej debaty dr Zuzanna Sielska zaprezentowała referat pt. „Dyplomacja i interwencje humanitarne w konflikcie zbrojnym – zarys problemu na przykładzie konfliktu w latach 90. na Półwyspie Bałkańskim”. W swoim wystąpieniu, na przykładzie konfliktów z lat 90. ubiegłego wieku na Półwyspie Bałkańskim, opisała mechanizmy kreowania działań dyplomatycznych i interwencji humanitarnych. Ostatnim wystąpieniem w drugim panelu konferencyjnym było wygłoszenie przez Panią prof. Halinę Łach referatu pt. „Organizacja i udział Polskiej Lotniczej Eskadry Pomocy Etiopii w misji humanitarnej w Afryce”. W wystąpieniu prelegentka przybliżyła podstawy prawne i normatywne związane z utworzeniem Polskiej Lotniczej Eskadry Pomocy Etiopii (*Polish Relief Helicopter Squadron in Ethiopia*) oraz wskazała na rolę tej formacji w niesieniu pomocy humanitarnej ludności etiopskiej w latach 1985–1987.

Trzeci panel konferencji, jaki miał miejsce w trakcie pierwszego dnia konferencji zorganizowanej przez Katedrę Nauk o Bezpieczeństwie UJD, prowadziła dr Małgorzata Soja. Tę część spotkania rozpoczęła Pani dr Julita Mirowska referatem pt. „Realizacja zadań pomocowych w środowisku zróżnicowanym etnicznie

– na przykładzie działań PKW Irak i PKW Afganistan”. W swoim wystąpieniu prelegentka odniosła się do problematyki związanej z działaniami pomocniczymi prowadzonymi przez polskich żołnierzy w Iraku i Afganistanie, w znacznej mierze opartymi o własne doświadczenia wyniesione z odbytych misji pokojowych w tej części świata.

Kolejne wystąpienie uczestnika tego panelu, Prof. Andrzeja Ciupińskiego, pt. „Zaangażowanie Polski w misje cywilne i operacje wojskowe w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej” poruszało kwestie dotyczące oceny udziału polskich formacji cywilnych i wojskowych realizowanych ramach polityki bezpieczeństwa Unii Europejskiej. Problematykę polskich misji wojskowych prowadzonych poza granicami kraju, a w szczególności w aspekcie bezpieczeństwa państwa i ewentualnych skutków, jakie niosą dla naszego kraju przedstawił w swoim wystąpieniu pt. „Znaczenie udziału Polski w misjach Unii Europejskiej dla bezpieczeństwa państwa na przykładzie operacji w DR Kongo, Czadzie i Republice Środkowoafrykańskiej” Prof. Bogusław Pacek, gen. dyw. (w st. spocz.). Ostatnim referatem zaprezentowanym w tej części konferencji było wystąpienie prof. Stanisława Zarychty, pt. „Marynarka Wojenna RP w sojuszniczych misjach w 2023 r.” Prelegent, omawiając powyższą tematykę, wskazał na znaczenie i rolę, jaka jest związana z udziałem polskich okrętów w operacjach poza granicami naszego państwa. Podkreślił, że zaangażowanie to jest liczącym się instrumentem w prowadzonej przez polskie władze polityce kształtowania bezpieczeństwa międzynarodowego.

Drugi dzień konferencji naukowej poświęconej udziałowi Polski w międzynarodowych misjach pokojowych obejmował dwa panele, podczas których ośmiu prelegentów przedstawiło wyniki swoich badań naukowych. W pierwszym panelu, któremu przewodniczył prof. Ryszard Niedźwiecki, jako pierwszy wystąpił Dr Lech Drab z referatem pt. „Wnioski z procesu planowania do Misji Obserwacyjnej Unii Europejskiej w Gruzji (EUMM) z pozycji Brukseli oraz do operacji NATO ISAF z pozycji Warszawy”. W referacie przedstawił proces przygotowania i organizowania Misji UE do Gruzji (*European Union Monitoring Mission in Georgia*) oraz podzielił się własnymi doświadczeniami i wnioskami w tym zakresie. Kolejny prelegent – mjr mgr Michał Jankiewicz – w referacie pt. „Rola współpracy cywilno-wojskowej (CIMIC) w operacjach wojskowych” wskazał na znaczenie właściwej współpracy oddziałów wojskowych z lokalnymi społecznościami i środowiskami w krajach realizowanych misji pokojowych. Natomiast Ks. nadkom. prof. KUL Sławomir Bylina w swoim wystąpieniu pt. „Udział kapelanów wojskowych w międzynarodowych misjach wojskowych” opowiedział, również w oparciu o własne doświadczenia, o zadaniach oraz roli, jaką odgrywają kapłani w trakcie pobytu na międzynarodowych misjach pokojowych. Problematykę dotyczącą obecności i realizowanych zadań przez polskie kontyngenty policyjne w ramach misji pokojowych realizowanych pod auspicjami ONZ zaprezentował w swoim wystąpieniu pt. *Polskie kontyngenty policyjne w misjach pokojowych ONZ* prof. Adrian Szumski.

Piąty, a zarazem ostatni panel konferencji Polska w międzynarodowych misjach pokojowych, poprowadził dr Lech Drab. Jako pierwszy wystąpił prof. Ryszard Niedźwiecki, który w prezentowanym referacie pt. „Przyszłość misji pokojowych w obliczu wojny hybrydowej”, zwrócił uwagę na konieczność przeprowadzenia analizy pokojowych misji wojskowych w aspekcie pojawiających się nowych militarnych i pozamilitarnych form prowadzenia działań związanych m.in. z tzw. wojną hybrydową. W następnym wystąpieniu mjr mgr Michał Jankiewicz z Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach poinformował o zadaniach, strukturze i działalności tego ośrodka w wystąpieniu pt. „Geneza i działalność Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych”. Kolejny uczestnik panelu Prof. Wiesław Bolesław Łach, w toku prezentowanego referatu pt. „Geneza Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej Doraźnych Sił Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie w dokumentach rządowych i biuletynach informacyjnych” przedstawił, w oparciu o dokumentację archiwalną, proces decyzyjny związany z powołaniem i organizacją polskiego kontyngentu w ramach Doraźnych Sił Pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych (*United Nations Emergency Force II*). Kończącym wystąpieniem ostatniej części tego panelu, a jednocześnie całej konferencji było wygłoszenie referatu przez lic. Julię Gertner Hryniewiecką, pt. „Działalność Polskiej Kompanii Medycznej w misji UNIFIL w Libanie”. Prelegentka zaprezentowała kwestie dotyczące przygotowania, przebiegu i zakresu realizowanych czynności przez polskich lekarzy i personel medyczny w trakcie misji Tymczasowych Sił Zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych w Libanie (*United Nations Interim Force in Lebanon*).

W trakcie konferencji, po zakończeniu każdej jej części, miała miejsce dyskusja, która była połączona z możliwością zadawania pytań prelegentom – zarówno ze strony uczestników jak również zgromadzonej publiczności – co dodatkowo pozwoliło na ciekawą, a wręcz bardzo interesującą wymianę zdań i opinii.

Konferencja, która odbyła się w dniach 25–26 października br. w Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie, dała możliwość wymiany poglądów na kanwie historycznych doświadczeń zebranych przez polskie formacje wojskowe i policyjne oraz personel cywilny biorący udział w międzynarodowych misjach pokojowych w kontekście ponownego zaangażowania się naszego kraju w budowę stabilnego środowiska bezpieczeństwa na świecie.

Udział w dyskusji przedstawicieli środowisk naukowych i bezpośrednich uczestników misji pokojowych pozwolił zapoznać się z rolą i zadaniami, jakie w ramach operacji międzynarodowych realizowały i realizują polskie kontyngenty wojskowe, policyjne oraz formacje cywilne w zakresie likwidowania i ograniczania konfliktów międzynarodowych, zapobiegania katastrofom humanitarnym i sytuacjom naruszającym prawa człowieka.

Podsumowując dwudniową debatę naukową, prof. Janusz Zuziak jeszcze raz podkreślił ogromny wkład, jaki wniosły i wnoszą polskie formacje wojskowe i policyjne w umacnianie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Podkre-

ślił zarazem, że poprzez aktywną współpracę z sojusznikami i organizacjami międzynarodowymi, prowadzoną przez polskie wojsko i policję w ramach operacji pokojowych, rola i znaczenie Polski jest dostrzegane i pozytywnie oceniane na arenie międzynarodowej.

Wzorem poprzednich lat kierownik Katedry Nauk o Bezpieczeństwie WNS – prof. dr hab. Janusz Zuziak – zaprosił wszystkich uczestników do wzięcia udziału w przyszłorocznej, już VII Konferencji, pt. *Bezpieczeństwo Polski w XX i XXI wieku*, która będzie poświęcona 25. rocznicy udziału Polski w strukturach NATO i 20. rocznicy przyjęcia Polski do Unii Europejskiej.